

Omavalvonnan toimeenpanon haasteet ja organisaation tuki omavalvontatyölle asumispalveluyksiköissä

Loppuraportti/TIIVISTELMÄ

Outi Kiljunen

Hankenumero 210450

Työsuojelurahasto
Arbetarskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund

Asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä palvelujen laatua varmistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa ensisijaisesti omavalvonnalla. Toimivalla omavalvonnalla turvataan asiakkaiden asemaa, oikeuksia ja turvallisuutta sekä estetään inhimillistä kärsimystä aiheuttavia tapahtumia ja niistä aiheutuvia kustannuksia. Tämän lisäksi toimiva omavalvonta voi edesauttaa myös henkilöstön työhyvinvointia.

Omavalvontatyöhön keskittyvän tutkimushankkeen tavoitteena oli lisätä ymmärrystä omavalvonnan toimeenpanon haasteista ja kuvata lähijohtajien kokemuksia organisaation tuesta omavalvontatyölle. Tarjoten tietoa omavalvontatyön tukemisen keinoista.

Tämä laadullisin menetelmin toteutettu tutkimus sisälsi useamman aineiston. Laadullisen dokumenttianalyysin tutkimusaineisto koostui Suomen kaikkien kuuden aluehallintoviraston sosiaalihuollon valvontapäätöksistä (n=93), jotka oli tehty heinä-joulukuussa 2021, ja jotka koskivat iäkkäille palveluasumista ja tehostettua palveluasumista tuottavia asumispalveluyksiköitä. Aineisto rajattiin koskemaan tapauksia, joissa valvonnan seurauksena oli toimenpide: käsityksen ilmaiseminen, huomion kiinnittäminen, huomautus, kehoitus tai määräys. Mukaan otettiin julkisiksi asiakirjoiksi luokitellut valvontapäätökset. Dokumenttianalyysin avulla tuotettua tietoa syvennettiin haastatteleamalla julkisen sektorin asumispalveluyksiköiden lähijohtajia marraskuussa 2022- tammikuussa 2023. Lisäksi hanke sisältää laadullisen systemaattisen katsauksen, jossa tarkastellaan aihetta kansainvälisten tutkimusten valossa.

Omavalvonnan toimeenpanoon liittyi useita haasteita, kuten henkilöstön vaihtuvuus ja saatavuusongelmat, lakimuutokset, tietojärjestelmiin sekä johtamiseen ja ohjaukseen liittyvät puutteet. Omavalvontatyötä on tarpeen tukea organisaatioissa esimerkiksi mahdollistamalla riittävä esihenkilötyöresurssi ja johdon tuki, tarvittavat tietojärjestelmät ja muut resurssit sekä verkostot ja riittävä moniammatillinen ohjaus. Etenkin yksikön ulkopuolisen omavalvontaan perehtyneen asiantuntijan tuki koettiin hyödylliseksi (auditoinnit ja valvonta). Selkeä vastuunjako, delegointi ja henkilöstön osaamisen tukeminen ja osallistaminen omavalvontatyöhön, edesauttavat myös omavalvonnan toimivuutta. Tulokset osoittavat, että monet omavalvonnan toimeenpanon haasteista on ratkaistavissa organisaatioissa. Myös palvelujen järjestämisestä vastaavan tahon tarjoamaa ohjausta tarvitaan. Tämän lisäksi osa omavalvonnan ongelmista heijastelee ylemmän tason ongelmia, jotka vaativat valtakunnallisia toimia.

Hanke sisältää kolme artikkelia. Artikkelit I käsittelee omavalvonnan toimeenpanon haasteita asumispalveluyksiköissä. Artikkelissa II kuvataan asumispalveluyksiköiden lähijohtajien kokemuksia yksikön ulkopuolelta omavalvontatyölle saadusta moniammatillisesta tuesta organisaatioissa. Artikkelit III on laadullinen systemaattinen katsaus. Julkaisujen tiedot on esitetty seuraavalla sivulla.

Julkaisut

ARTIKKELI I

Kiljunen, Outi & Välimäki, Tarja & Kankkunen, Päivi. Omavalvonnan toimeenpanon haasteet iäkkäiden asumispalveluyksiköissä. (arvioitavana lehdessä/uudelleen lähetetty)

ARTIKKELI II

Kiljunen, Outi & Kankkunen, Päivi & Välimäki, Tarja. (2023) Laatua ja turvallisuutta varmistamassa iäkkäiden asumispalveluissa – moniammatillinen tuki omavalvontatyölle. *Gerontologia* 37(2), 181-186.

<https://doi.org/10.23989/gerontologia.127431> **Artikkeli on vapaasti luettavissa osoitteessa:** <https://journal.fi/gerontologia/article/view/127431/79774>

ARTIKKELI III

Kiljunen, Outi & Savela, Roosa-Maria, Välimäki, Tarja & Kankkunen, Päivi. Managers' perceptions of safety assurance work in nursing homes and assisted living: a qualitative systematic review. (käsikirjoitusvaiheessa)